

«Vītejuos» Dzejis dīnys 2021 – dzeja dzeivoj i Latgolā

Jana Skrivļa-Čevere

2018. gadā, dūdītis iz Londonys gruomotu tiergu, latvīši sevi izavēlēja prezentēt kai introvertu rakstniku naceju ar kampanu «#iamintrovert» («Es asmu introverts»). Man grybātūs pibīst, ka latvīšus varātu saukt arī par dzejīsku naceju. Kotram byus kaidys eipaši meilys dzejis ailis, palykušys atmiņā vēl nu skūlys laikim. Kotrs varēs nūcītēt koč divrindeiti nu kaidys tautysdzismis voi nūdunguot kaidu dzismē puortopušy dzejis pantu, i, dūmojams, kotrs varātu uzraksteit, ka ni kritiku vīertejumā augstvīerteigu dzeju, tod vysmoz apsvēikumu vuorda dīnā voi jubilejā, voi kaidu jūku pantu.

Rudins i Dzejis dīnys līkās divys tik pošsaprūtamai tyvys i nanūškiramys līty. Publisku dzejis lasejumu tradiceja aizasuokuse vaira kai pyrms pusgodsymta – 1965. goda 11. septembrī, pīmyņūt Raiņa symtū dzimšonys dīnu i atkluojūt jam vēļ-teitū pīminekli parkā, kas niu teik saukts par Esplanādi.

Bet ari bez tuo rudins, munupruot, ir pats eistais laiks, kod nadaudz pīstuoit – visi lelī dorbi apdareiti i ari dobā pamazom īsastuoj mīrs – i ļautīs melanholeļai, ļautīs introvertumam, kod gribīs sazarytnuoit kai susuram voi ežam kruosainu lopu skaudzē. Tys ari eistais laiks, kod ļaut viejam izpluinēt motus i dvieseli. Leitam puorvīrēšūt skotu aiz lūga pastēļtūnu akvareli, ļautīs saulei, kuru duovyņoj saulispuče muola vāzē i speideigi gluds kastāņa bumbuls kuldā. Rudins ir eistais laiks atsaļaut byut dažaidam i pretruneigam. Eistais laiks atvēlēt šaltenju dzejai – storp ziņom, vysaidu žanru romanim, šķītamai i eistyn nūdereigys informacejis bluočim. Ļaut itim eisajim voi drupeit gošokajim kaida cyta cylvāka sajiutu uzplaiksnėjumim izgaismuot kaidu, īsplejams, pašom da šam nazynuotu šķautni voi styureiti sevi.

Itūgod Dzejis dīnuos tyka eipaši pīdūmuots par audītoresjis paplašynuošonu – kur nūdrūšynuots surdotuikuojoms, kur pasuokumi puorraideiti interneta tīšraidēs, lela daļa pasuokumu organizāti orpusu telpu.

Ari mes nuokam pi jīusu, myusu meilī laseituoji, ar nalelim Dzejis svātīm – uzrunojūt vairuokus dzejīnkūrs i dzejīnecys, uzdūdūt jīm puors vaicuojumy i aicynojuť pasadaleit ar kaidu jīm pošim tyvu dzejūli, kurs praseitīs prosās tīkt publicāts i nūnuokt pi jīusu. Tod nu – īsakuortojuť ārtai, i baudīt – lai kotram atsarūn eistuos ailis, kas uzrunoj, īdvasmoj voi līk aizadūmjuot!

VAICUOJUMI

1. Kai, deļ kuo i par kū topa Tovs pyrmsais dzejūļš?
2. Īdvasmu smeljš / dzejūļi parosti atnuok...
3. Dzejīnkis ir...
4. Loba dzeja ir...
5. Muns ideālais laseituojs...
6. Amizants voi kai cytaiž eipašs i naaizmierstams gadejums saisteibā ar Dzejis dīnom, kaidu cytu dzejis pasuokumu, gruomotys atvīršonu...
7. Rainis (pyrmuo asociaceja) ...

ANNA RANCĀNE

dreiz nūgūlieju, tai guoja mīgs! Nu tuo laika zuoļu čajus praktiski naļtoju i pat īneistu!

7. Rainis, Raiņa parks Rēzeknē, kur ir Raiņa golva. Bet – ja nūpītni, muns Rainis ir tikai i vīneigi Jāzeps (luga «Jāzeps un viņa brālī»)! * * *

*Laiks puorsamej.
Tukšs koncertu zālūs
Aizācāruse dvēsele
Navar atrast sev sātyš.*

*Laiks puorsamej.
Bet nanūskumsti,
Tova vīta munā pogolmā
Aizauguse veibūtnem.*

*Laiks puorsamej.
Bet nanūskumsti,
Vēļ vīna kaita tev palykuse:
Pajimt dabasus sauvē
I vērtīs,
Cik skaisti laiks puorsamej par gaismu.*

VOLDEMĀRS VOGULS

1. Parosti dzejūli maņ nōk nu mīlesteibas – uz Dīvu, cylvākim, dobu nu dzimteni!
2. Bīži sanōk tīktīs ar interesantim, ļaukim cylvākim. Maņ uzakrōjās pozitīva enerģija un rūnās vēlēšonōs fīksēt šū gaišū nūškaņu.

3. Dzejīnkis ir dvēseles volūdās nesējs.
4. Loba dzeja ir, kod laseitōjs jyt gora un dvēseles pačālumu.
5. Muns ideālais laseitōjs ir muna tauta.
6. Muns īdvasmōtōjs ir Dzejas dīnu pasōkumi. Tikšonōs ar dzejīnkim un laseitōjim.
7. Rainis – myusu tautas gora nesējs.

* * *

*Ar pīcu eju sovā gaitā
Un ausmas storīs
Sateiku ar smaidu.
Ir pavasara dīna
Var seju nūskolēt
Pi čalojūša strauta.
Kaidys svaigums.
Te pyrmōs vyzbuleites
Mežmolā es plyucu,
Kod mōjōs esi tu,
Sajem sveicīni
Nu pakolnim,
Kur žīdi žīd.*

* * *

*Tu muna mozō zvaigzneite,
Tu pazyudi storp daudzom cytom.
Augustā kreit zvaigžņu leits,
Pīna ceļš,
Zvaigžņu ceļš.
Un tōli Zimeļu zvaigzne
Blōvi spulgoj pi apvōršņā.
Ir pateikami redzēt
Kreitūšas zvaigznes.*

VALENTINS LUKAŠEVIČS

1. Beja tys septeitā klasē, paruodeju sovai latvīšu volūdys skoluotuojai. Dūmuoju, ka jei mani nu tūn saslaveis! Maņ pasaveice ar sova pyrmuo dzejūļa skaitaituoju i vārtaituoju. Jei pakritizeja par formalom atskanom i vēļ kū, lai es naitadūmuotu i nadzeivutu eiforejā. Jei paslavēja – tik daudz, lai es saprostu, ka dzejūļu raksteišona nav tys slyktuokais iz pasaulā, ar kū var nūsadorbuot. Jei par itū nivānam cytam naizstuosteja.

2. Īdvasmu smeljš / dzejūli parosti afit, verūtīs iz cylvākim, asūt dobā. Ari gultā i verūtīs grīstūs ci braucūt autobusā i siežūt pi lūga. Ar mani ir tai, ka reši tū inspiraceju daboj nu radzātys kīnys voi teatra. Goduos, ka tei inspiraceja afit nu cyta autora izlaseita dzejūļa.

3. Dzejīnkis – tys ir cylvāks ar pluonu uodu i volūdīsku jusšonu / dūmuošonu. Kurs redz pasauli koncentrātā, tālainā veidā. Kuru moz interesej nauda, bet cīši juo imidžs. Tys tai, dūmojūt vyspuoreigi. Mani muns imidžs cīši moz interesej.

4. Loba dzeja ir taida, kur sakuzynojo voi nu izjiutys, voi pruoitu. Tys ir, vīertejam ari dzeju piec juos auglim. Cytu reiz eks-perti saslavej kū ta taidu, ka dyžon breinīs. Dzeja ir cīš intīma līta, var i puorsteigt. Var gadeitīs – nu kai var patīkt tik glups dzejūļš? A tai var byut, i tī tys nūslāpums i breineigums!

5. Muns ideālais laseituojs? Na tys, kurs vysu apšaubā i vysu kritizej. Na tys, kurs ir cīši daudz skaitējs i jau ir puorsasuoty-nuojs. Na tys, kurs natic breinumim. Na tys, kuram dzeja ir tikai vēļ vīns elements juo inteligentuma komplektā. Kai vysod – gribīs kū ta eistu i pamateigu!

6. Kod gazetā sajauc autorus i tovu dze-

jūli atdūd cytam voi svešu īdūd tev. Maņ tai dzeivē beja div reizis – ar Andri Akmentīņu i Ontonu Kūkoju. Kai ba i pats naesi vaineigs, bet situaceja suokūs ir cīši naārta. Piec kaida laika tys palik par smīkleigu gadīni, kuru atcerētīs – pīmini, kai tys beja?

7. Rainis? Atrakcioni i skotu rinēs. Bierneibā beju aizvasts iz tim Rēzeknē. Beja taidys lītyš Raiņa parkā. Tī puordeve saldiejumu, varēja iz bārnu vilcīneņa pabraukuot. Tod pat i padūmuoju – cik lobs Raiņš, ka sovā parkā tū vysu dūd!

* * *

*Palic tī, kur beji.
Munīs sapynīs
namaini vītu.
Es varu tevi
i naatrast –
Storp uobeļņeicom
I vokora myglu.*

* * *

*A nīkas nav juodora.
Juopāt molā i juopasastuoj.
Leidz bezdībenam 10 stūlu.
Nav jāgys ni runuot, ni pat klīgt.
Vīni tū smīdamīs i skali dzīduodami,
Ūtri skaļņus ausīs sabuožuši.*

INGRIDA TĀRAUDA

1. Muns pyrmsais dzejūļš topa, kod maņ beja... druska godu, tyka publiceits avīzē «Pioners», laikam, par tū, ka vosorā struoduoju gūvju kompleksā par ganeiti☺), nui – nui, ganieju 400 lūpus! I dzejūļš beja par slauciejis dorbu☺.

2. Īdvasmu smeljš / dzejūli parosti atnuok tod, kod līkās, ka nīkas naatnuoks, kod sasakruoj vysaidys emoceju nūkruosys – lobais i na tik lobais.

3. Dzejīnkis ir ar putynim golvā, vysaida izmāra – tīm, kam ir kaidys bezdeleigys, – tī taidi gaiseiguoki, tī, kam ir vonogi, – tī taidi plīeseiguoki i dzeivē, i pantūs.

4. Loba dzeja ir taida, kas nasaražoj kotru dīnu i kotru stupdī, i tai godīm nu vītys. Loba dzeja nūsastuov tevī i tod iza-raun uoryn.

5. Muns ideālais laseituojs – kas saprūt izsuopeišonu, kas pījem i saprūt.

6. Jaunūs autoru seminars. Uz pyrmū sovā dzeivē seminaru natyku – beja paradzāts Akuratera muzejā, es guoju puorī ceļam jau gondreiz pi muzeja i tai pakrytu, ka obi celgoli caurumūs, nu tai i nada-guoju☺, ūtrajā gon beju – tod, ka mani analizeja (aizmierys uzvuoordu) Māra ar teikumu, ka «nikuo daudz nu latgaliskuo nasaprūt», Elsbergu Juoņš (muns ūtrais analizeituojs) aizstuovēja «kai cereibu lat-galīšu literatūrā», iz tū breidī palyka nūslāpumā, ka maņ jau izguojuse pyrmuo gruomota☺.

7. Rainis – Jasmuiža.

* * *

*mes
nūgurstom
pierstu kauļeņu nadaskuorīņš
aizmierstom
besakāku laimis naatradīņš
saprūtom
vīntuli taurini vīntuli
vīnmār
kod izdāg lampys*

ILZE SPERGA

1. Atmūdys laikūs vīnkuroši atsašādu i ar zylu flomasteru apraksteju 2 A4 lopys, pošai beja šoks. Juosoka, ka leidzeigš šoks puorjem kotru reizi, kod nazkū pīrokstu – kai pasamūššona realitatē. Beja laikam 10 godu, skoluotuoja Ināra Šindarjova (niu Duc-saliete) beja cīši toleranta i gudra, nu itū nūtykuma nasajutu nikaidu slūgu, dreizuoķ klasibīdru atbolstu. Cytaiž beja vieļuoķ, kod saprotu, ka talants školā ir juosliep, kab navajadzāt raksteit pasyutejuma pantus školys sīnys avīzei par nasekmeigim slaitim i nateirom ausim. Tymā avīzē gon tyku pošā, mani izzeimēja, kai školys formā ļācu augšā pa trepam pa 2–3 pakuopīnim.

2. Īdvasmu smeljš / dzejūli parosti atnuok – pluovojūt vīnai ar kedom. Reši gon tai saīt, pādeja laikā – nicik.

3. Dzejīnkis ir na nu ituo pasaulā. Tys ir tikai bolss. Napraktisks pluovs, nīkam nadereigys dzeivei.

4. Loba dzeja ir rata paruodeiba. Pat atzeitim autorim na vysa dzeja loba. Tī ir dasadyrūni kam vaira, a tik augši var tīkt varbyut tik puors reizu myužā. Labi, ka tod goduos pīraksteit.

5. Muns ideālais laseituojs skaita latgaliski – bez spaidu, moldu i cepīņa par volūdu i ortografēju.

6. Mani paicynuoja iz Dzejis dīnu pasuokumu Cēsīs. Paldīs Dīvam, iz parostu školu i parostu bārnu. Apsarunuojom par latgalīšu volūdū, iz tāfelis raksteju jūs i draugu vuordus latgaliski, kab paruodeit, ka tys ir taipat, tik cytaiž: Jānis – Juoņš, Sofija – So-feja, Zofēja, Zose, Elizabete – Zabale. Jau-nīšim patyka, īguoja eistā azartā i piec tam jau ar cytu skotu klausejuous dzejūļus.

7. Rainis... Sēd jis tī Esplanadē. Kas mums dalis par Raini.

* * *

*lai kaidūs rudiņa bolsīs runuos tovs pruots
es tova rudiņa nasabeistu.
lai kaidūs pasaulā ceļšs pagaiss tovs pruots
es tova pasaulā nasabeistu.*

*munā duorzā rūzeitis boltrūzeitis
seikom lapaņom turīs pi pavasara
seikom dzeļksneišym dalypušys
seikom sakneitem malnā zemē.*

*gaisdama napagaissū
munā duorzā septenis rūzis
runoj ar tovim bolsim
munā duorzā septenis rūzis
gaida iz atvosoru
munā duorzā septenis rūzis
izzid ar rudiņa spēku.*

*lai kaidā pasaulī pagaiss tovs pruots
lai kaidūs bolsīs jis teve aizrunuos
es tova pasaulā nasabeistu.*

*munā duorzā seikim židenim boltrūzeitis
septembrī sazid kai majā
i gaida iz atīšonu.*

VIKA MUIZNIECE

1. Tys beja seņ, seņ atpakaļ, bet iz dzejis raksteišonu mani pamudynuoja... muna pyrmuo mīlesteiba! Tei beja 3x3 nūmetne Lyuz-novā, kod sovīs 14 godūs satyku kaidu zānu nu Reigys, kas maņ cīš īsapatyka – juo kriminālātbildeigajom bedreitem vaigūs tod arī beja vēļteits muns pyrmsais dzejūļš.

2. Īdvasmu smeljš / dzejūli parosti atnuok... nalaikā. Prūtams, parosti tei ir reak-ceja uz kaidu situaceji, voi emocionalais sakuopynuojums, voi naitaisneibys apziņa lokālū i pasaulā nūtykumu kontekstā, bet nav tai, ka var atsašest i uzraksteit – tys nūteik pa ceļam iz dorba gaitom, ir gadeitīs ari, ka dzymšonys dīnys laikā, kod pīroksti iz salvešu molom. Ir gadeitīs ari braucūt pi ruļā, kod tys tīk saglobuots kai bolss īroksts. Juoatzeist gon, ka tī dažaidī apstuoķli dzejūļu pīraksteišonys breidī ari ir rezultiejūs ar daudz dzejūļu pazusšonu nabyuteibā.

3. Dzejīnkis ir cylvāks, kas nasabeist sovu jytutu, sova vīdūķļa i apszazyna sovu vītu pasaulī. Jīs runoj ar pasauli i pasaulā atbīdis caur sovu prizmu fiksej dzejā.

4. Loba dzeja ir taida, kas līk padūmuot, īsasmit voi rauduot. Pa munam, dzeja kai emocionāla izpaušme ir kvalitatīva, ka atstuoj emocionālu īspaidu iz tuos ūztvīrtieju.

5. Muns ideālais laseituojs ir myusdīnu jaunītis, kas, divam žāl, vaira tik daudz na-losa. Munai dzejai rakstureigys laikmetis-kuos īzeimis, žargons, vulgārismi, barbarismi – muna babēņa soka, ka jei jau nasaprūt, a mama – ka par daudzī lomojūs. Nu jaunīšu taidus komentarus dzierdiejuse naasmu :)

6. Ir gadeitīs nūbraukt iz Dzejis dīnu pasuokumu i atstuoit sāta vysus dzejūļus! Tod izaleidzieju ar leida paļimtajim drau-gim, kuri kotrs varēja vysmoz aptuveni pa vīnam munam dzejūļam nūskaitēt. A kod vēļ beja palykušs pīcys minūtīs uzastuoit, «rakstejom» dzejūli kūpā ar klauseituojim, taidu kai haiku – kotrs pa vīnai ryndai. Im-provizacejis spiejis ir cīš svareigys vysūs ar skatuvi saisteitajūs dorbūs.

7. Rainis... galvā spainis. Lugano. Kolns, kurā jis asūt kotru reitu kuops – tī bazneicys altārī glaznā attāluots juotnīks zyrgā. Ekskur-sejis laikā, piec tam, kod pošā uzarusu tymā kolnā, knapi alpuodama, tīšom naticieju, ka Raiņš varātu tī uzkuopt kotru reitu!

* * *

*Maņ kryutīs tūn dzeivoj saule.
Iz lobuos rūkas – Ūsenš.
Iz kreisuos – oka ar vīlku.
Golva pylina ausekleišim.*

*Nūraganiet sevi timsūs rudiņa vokorūs.
Atsacaeit nu dumsu.
Puorlīkt uzmanstys lyupys.
Krīvim ir taidys lobs teicīns –
Cama nūpudama, sama obođoaeab.
Iztulkoj pareizi, i – puff!
Esi pats deļ sevis lobuo feja-krystamuoite.*

* * *

*Blācs, Tēv zylys acs.
Na tev, a maņ.
Na zylys, a, kai tu tī sacieji?
Dzydrais pūra iudīs.
Kas cylvākus vīnoj?
Ocu kruosa? Puotari? Sekss?
Dzeivis mierki?*

*Tautasdzīsma.
Jei salauze muni Pandorys kasteiti,
I godim lepeitais Napoleona sindroms
Niu pylns putynu i bārzu biržu.
Kai es tūn babai paskaidruošu,
Lai vaira mani nagaida kopusvātķūs?*

RAIBIS

1. Pyrmuo dzejūļa topšonu gryušai at-guoduot. Tok ir atmipis par dažim pyrmajim dzejūļim, dažī ir meklejami kruojuojai, i jei pascieja, ka izaklausī sovi tautysdzīsims.

2. Īdvasmu smeljš / dzejūli parosti atnuok, eimūt garūs puorguojinūs, dažaidu situaceju piec/puorjušonom voi braucūt sa-bīdriskajā transportā.

3. Dzejīnkis ir duogs hobejs.
4. Loba dzeja deļ mane ir taida, kas maņ gluzī vīnkuroši izsauk koč kaidu emocio-nalu puordzeivuojumy, puordīmuojumu. Maņ na vysai pateik gudri i intelektuali vuordu savuorstejiem voi tautiskais roman-tisms, kai es tū apzeimoju, respektīvi – kū radzu, par tū rokstu.

5. Muns ideālais laseituojs – kurs ir iz-lasejis vysys munys gruomotys :D
6. Kod struoduoju «Latgolys Radejis» pyrmsuokumūs, vaira kai 10 godī atpa-kaļ... to Dzejis dīnuos paaicynuoja iz vīnu pogostu, natuoli nu Preiļim. Honorarā sa-jiemi pus maisu ar būrkuonim i buļbom. Nā, tai jau forši, bet pats tūlaik dzeivuoju laukūs. Bet es ari saprūtū tūs cylvākus, jo, dūmojams, ka stereotips par dzejīnkim voi muokslīnkim ir dzeivis i tev nabadzeņam tok nav kuo ēst. Bet, paldīs.

7. Rainis – Jasmuižys muzejs.

* * *

*Vysi muni izgleiteibys diplomī
rozlykti vīnā aileitē.
Kai ūlys kasteitē,
kai Bonūku bataljōns kurais verās iz sauli,
kai školys i augstškolys atzineibys roksti,
kurī červēlētīs jau suokuši.
Grūzuos i spīguļojās cyts pret cytu.
Verīs cik es šmuks, cik es gluds!
Kai dāmu epilātuos kuojīs,
kai jauna sistema lordu palatuos.
Puteķļu vazumi kraunās iz jūs kamīšim
i spīž.
Tūs nazkod nūtrauks svīeteigys rūkys
pavasara vīneigajā tolkā par godu.
Kruoj jī tūs puteķļus i soka iz jīm,
– Kreitit, kreitit! Es varu izturēt veļ
vaira! As vīns pats asu izgruziejs na vīnu
viņ sapreseita sīna vazumu!
Šāļtim as pats
leidzjuteigi nūtraušu puteķļus nu jīm.
Nu tuos ryndys pajamu, kuru maņ tūlaik
vāga.*

*Aiznasu, oi, nā! Aizsyutu šķārsteiklā.
Tym pus čuksta čuksta golā apsaveir iz juo...
(vysdreizuoķ, ka naapsaver iz juo)
Nūsakaunej pošī i naatsoka maņ nīkuo.
Ieimu azartā.
Jemu nuokamū buorineiti ailē pa kreisi.
Nūtraucu jam osorys,
– Kuš, kuš. Itūreiz vysš byus labi. –
– Nā! Tu tai sacieji jau paguojušajā
reizē i saguoja čīks!-
Jīs spīdz i kuorpejās maņ nūst nu rūku.
– Nu...nīkas, nīkas. –
i buožu jū iudīņa spanī.
buļ, buļ
buļ...
Vysš ir labi, vysš ir teicami i nūžāļojami
kai draugu pīsmīšona sev par lobu.
Vysš tūmār garšoj lobuok, kam nav ni-kaidys puorlīku
akademīskys voi puorlīku tradicionālys
pīgarjys.*

MYGLUOJS

1. Pyrmīs dzejūļš beja ūtrā klasī, laikam beja dūma par dobyš skaistumu. Vāluok paruodieju sovai skoluotuojai, i jei pascieja, ka izaklausī piec tautysdzīsims.

2. Dzejūli parosti atnuok tod, kod jūs vysmozuok gaida.

3. Dzejīnkis ir tys, kas uzadrūsynoj.

4. Loba dzeja ir izjusta i izjiutoma.

5. Muns ideālais laseituojs ir tīnteresiets i atrūn dorbā kū na viņ sovu.

6. Vysi muni Dzejis dīnu i leidzeigu pasuokumu apmekļiejumi ir bejuši breiv-pruoteigi pīspīdu kuortā, t.i. skolā. Tymā dzeivis periodā vyspuor dzeja beja nazkas taidš, kū dareja cyti, es tū respektieju, bet pats vyspuor nasaproitu i naitasasaiteju. Tīši ituo īmasla deļ Dzejis dīnys skolā beja vys-puor naciānams; tūn, kod tei preteiguo piec-garša ir puorguojams, ar munu dzeivisveidu pasuokumu opceju eisti nav.

7. Rainis – kai fundaments.

* * *

*vuordi vuordeni ruopoj pa smedziņu
rīveņom
nūkuop pa nervim pa pierstim pa
burtenim lākoj*

*telepons
kai svātuokū teksteyu sorguotuojs
nasalyuz atmiņa nabeidzīs batareja
dzejīnkam dūmeņa juoizkluoj*

* * *

*cylvāku izsvīde nu meža
pazūdymuot īzšķeidymuot
metropolī
pīlsātā
izgrauzt plauškenis
puteķlainī ceļi
izrabymuot actenis
skuobi leiti
pēc juos palyka tikai
urbanuos puorsacenīs*

*Fotografējis – nu autoru personeigūs
arhivu. A. Rancānei autors Māris Justs,
Raibajam – Sandra Garanča.*